

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no
Deres ref: 15/296

Oslo, 15. november 2015

Uttalelse til forslag om endringer i plandelen av plan- og bygningsloven

Norges Naturvernforbund sender med dette våre høringsinnspill til kommunal- og moderniseringsdepartementets høringsforslag om å gjøre endringer i plandelen av plan- og bygningsloven. Høringsfristen var søndag 15. november og vi sender vår høringsuttalelse første virkedag etter fristen.

Flere av lovendringsforslagene er etter vår vurdering klart i strid med plan- og bygningslovens formål som er ment å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter (§ 1-1). Loven sier at det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Lovendringsforslagene er en dramatisk svekkelse av allmenne interesser og sivilsamfunnets muligheter for medvirkning og vil som konsekvens kunne føre til økt nedbygging av matjord, strandsonen, verdifulle naturområder og friluftsområder. Slik forslaget nå foreligger så undergraver det lovens formål.

Naturvernforbundet er særlig kritiske til:

- Forslag om å tillate endring av arealformål uten offentlig høring,
- Forslag om å gjøre det enklere å gi dispensasjoner uten å ta hensyn til nasjonale og regionale mål og verdier
- Forslag om at byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde for planer vedtatt før 2008.

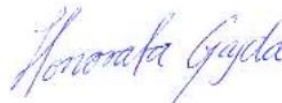
Lovforslaget bærer preg av å være et bestillingsverk for utbyggingsnæringa, og ivaretar ikke hensynene til allmenheten og kommunenes egne interesser. Lokaldemokratiet består av langt mer enn kommunen og private utbyggere, og Naturvernforbundet er svært skuffet over at forslaget fra departementet overser den viktige rollen frivillige organisasjoner og aktører spiller i lokalsamfunn og kommuner. Allmenne interesser er løftet frem i formålsparagrafen til plan- og bygningsloven, men er ikke vurdert eller inkludert i forslaget om lovendringer som departementet nå legger fram.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet

Maren Esmark
generalsekretær

Honorata Gajda
rådgiver

Forslagene er i strid med formålet i loven

Målet med plan- og bygningsloven er å fremme en bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, og sikre langsiktige løsninger, der konsekvenser for miljø og samfunn beskrives. Naturvernforbundet er spesielt skeptisk til tre av lovendringsforslagene: forslag om å tillate endring av arealformål uten offentlig høring, forslag om å gjøre det enklere å gi dispensasjoner uten å ta hensyn til nasjonale og regionale mål og verdier, og forslag om at byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde for planer vedtatt før 2008. Vi mener dette er tre forslag som underbygger allmenhetens og naturens rettsikkerhet, og er i strid med plan- og bygningslovens formålsparagraf. Vi støtter imidlertid forslaget om å opprette en sentral godkjenningsordning for planforetak, da vi tror dette vil bidra til å heve kvaliteten på planforslag og arealplaner, og på den måten kunne sikre hensynet til naturverdier i framtidige planprosesser.

Forslagene til endringer i loven ser ut til å være myntet på å styrke utbyggers interessert i arealforvaltningen, der regjeringen ønsker å sikre gode rammebetingelser for næringslivet, slik at det blir både raskere, billigere og enklere å bygge.

Må sikre lokaldemokratiet

Lokaldemokratiet består av langt mer enn kommunen og private utbyggere. Naturvernforbundet er svært skuffet over forslaget fra departementet som overser den viktige rollen frivillige organisasjoner og aktører spiller i lokalsamfunn og kommuner. Naturvernforbundet har over 80 lokallag, og med våre 16 aktive fylkeslag dekker vi de fleste norske kommuner. Vi mener det er en svekkelse av lokaldemokratiet å innføre regler som unntar allmenheten fra planprosesser.

Allmenne interesser er løftet frem i formålsparagrafen til plan- og bygningsloven, men er ikke vurdert eller inkludert i forslaget om lovendringer som departementet nå legger fram.

Vi mener det er kritikkverdig at kommunal- og moderniseringsdepartementet ikke har involvert representanter for regionale og nasjonale interesser, og allmenhetens interesser i forarbeidene til lovforslaget. Etter det vi er blitt kjent med har viktige parter i planprosesser i Norge som Fylkesmenn, fylkeskommuner, regionale sektormyndigheter og natur- og friluftslivsorganisasjoner ikke vært involvert i forarbeidene. Departementet har kun hatt møter med fire norske kommuner og et titalls møter med bransjeforeninger fra bygg, anlegg- og eiendomsnæringene. Naturvernforbundet mener dette er svært kritikkverdig prosess fra et departement som har som oppgave å sikre en bærekraftig arealforvaltning til beste for den enkelte og samfunnet, der planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.

Manglende vurderinger

Naturvernforbundet mener det er svært uheldig at kommunal- og moderniseringsdepartementet nå foreslår et lovendringsforslag som vil trolig gi strandsonen svakere beskyttelse, underbygge allmenhetens frie tilgang til sjøen og vil kunne føre til at flere truede planter og dyr mister sine leveområder, uten at konsekvensene på naturmangfold og allmenhetens interesser har blitt belyst. I departementets forslag til lovendringer er det kun gjort vurderinger av effektivisering av planprosessene. Naturvernforbundet stiller spørsmål ved om dette er i tråd med Grunnloven § 112, og de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§8-12, som har som mål å sikre naturen et minimum av rettsikkerhet. Naturvernforbundet mener det er essensielt at konsekvensene av dette

lovforslaget på naturmangfold og allmenhetens interesser vurderes i sin helhet.

I perioden 2014-2018 skal forskningsprosjektet under Forskningsrådets DEMOSREG-program (EVAPLAN), se på hvordan plandelen av plan- og bygningsloven fungerer i praksis og hvordan den er samordnet med andre lover. Noen av endringene som er foreslått, særlig punkt 2 og 3, mener vi går på tvers av formålsparagrafen til PBL og må avvente forskningsprosjektet.

Anbefalt forenklingsarbeid

Naturvernforbundet ønsker å gi innspill til forenklingstiltak som vi tror vil både forenkle, effektivisere og øke forutsigbarhet i planprosesser. Vi fremmer følgende forslag:

- Økt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold. For sent innkommet kunnskap om naturverdier viser seg å forsinke planprosesser. Det er nå satt i gang et arbeid med økt kartlegging av norsk natur, men dette arbeidet bør få langt høyere fart og i større grad integreres og sees i sammenheng med forenklingsarbeidet til KMD.
- Økt kompetanse om naturmangfold hos myndigheter nasjonalt, regionalt og særlig lokalt. Det trengs spisskompetanse for å vekte interesser, tolke kart, bestille utredninger og ta stilling til tidlig avvisning av prosjekter som strider imot nasjonale, regionale og lokale naturverdier.
- Strengere dispensasjonsregler som avklarer hvordan nasjonale og regionale hensyn skal tillegges vekt og gjør det mulig å avslå dispensasjonssøknader på et tidlig tidspunkt. Dette vil senke antall dispensasjonssaker, styrke forutsigbarhet og senke ressursbruken for kommuner og samfunnet.

Nedenfor følger utdypende kommentarer til de endringsforslagene Naturvernforbundet mener er mest problematiske.

3. Forslag om enklere regler for endring og oppheving av plan

Hva Norges arealer skal disponeres til er i dag et resultat av en prosess som sikrer både åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning fra alle berørte parter; kommunen, grunneiere, allmenheten, byggherrer og regionale myndigheter. Det er gjennom planprosessene de prinsipielle diskusjonene tas og avveiningene mellom ulike interesser og hensyn gjøres. På den måten innarbeides for eksempel hensynet til natur-, klima- og miljø i arealplaner. Nå foreslår departementet å innskrenke denne medvirkningsprosessene, og frata allmenheten mulighet til å uttale seg til forslag om arealendringer som kommer etter at planene er vedtatt. Lovendringsforslaget er etter vår vurdering klart i strid med plan- og bygningslovens formål som er ment å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter (§ 1-1). Dette er en dramatisk svekkelse av allmenne interesser og sivilsamfunnets muligheter for medvirkning.

Reguleringsplaner vedtas etter en omfattende hørings- og beslutningsprosess. Hensynet til natur og miljø er ofte innarbeidet som egne arealformål eller restriksjoner i reguleringsplanens kart og bestemmelser, og det vil være et dramatisk brudd på allmenhetens medvirkning dersom kommune og utbygger skal kunne arealformål etter at planene er vedtatt, uten at dette sendes på en ny offentlig høring. Virkningen av å endre en plan kan være like store som ved vedtakelse av ny plan. Bl.a. tilsier behovet for medvirkning, både fra allmenheten, grunneiere, naboer, og offentlige fagorganer, at prosessen bør legges opp på samme måte som når ny plan utarbeides. Departementet skriver selv at lovendringen er ment å gjøre det lettere å for eksempel etablere et mindre parkeringsområde. Slik forslaget er utformet vil det også gjøre det mulig å omdisponere matjord til parkeringsplass,

friluftsområder til barnehagetomt, strandsoner til hyttetomt, uten at allmenheten og natur- og friluftslivsorganisasjoner får mulighet til å bli hørt. Vi mener det er kritisk at slike endringer ikke gjennomføres uten en åpen prosess. Uten medvirkning fra allmenheten vil det nødvendigvis bli tatt langt mindre hensyn til lokale og regionale verdier som viktige naturområder, leveområder for vilt, fiskeplasser, friluftsområder ol. fordi interessegrupper og faglig kompetanse ikke vil ha mulighet til å gi innspill. Vi frykter også at hensyn til nasjonale verdier som matjord, strandsoner og truede arter og naturtyper kan bli skadelidende, til fordel for nærings- og utbyggers interesser. Vi frykter at allmenheten og naturen vil bli den tapende part om endring av arealformål kan gjennomføres uten åpne og demokratiske prosesser. Dette er en dramatisk endring av gjeldende lov som vil kunne gå utover rettsikkerhet og viktige planfaglige hensyn som for eksempel hensynet til viktige regionale natur- og friluftsområder, samt truede arter og naturtyper.

Naturvernforbundet mener at endringer av arealformål og formålsgrenser ikke må gjøres etter forenklet plan. Av hensyn til nasjonale og regionale naturverdier og barn og unges interesser i planleggingen er det viktig at arealformål som grønnstruktur, landbruks-, natur- og friluftsområder eller bruk og vern av sjø og vassdrag (§12-5 pkt 2-6) ikke blir omgjort til bebyggelse og anlegg (§12-5 pkt 1) uten en åpen planprosess. Det samme gjelder omgjøring av arealformål til kjøpesentre og parkeringsplasser da dette vil kunne føre til økte klimagassutslipp og underbygge en klimavennlig arealplanlegging.

Sett i lyset av at lovendringen går ut på å frata allmenheten og sivilsamfunnet muligheter for medvirkning, er det en stor svakhet ved høringsdokumentene at departementet ikke har vurdert forslaget sine konsekvenser på allmenhetens interesser, natur og miljø. Vi mener det er et klart brudd med kravet om at forslag til lovendringer skal utrede og synliggjøre konsekvensene av endringen.

4. Forslag til forenklinger i dispensasjonsbestemmelsene

Dispensasjoner skal være et avvik, et unntak fra demokratisk vedtatte planer for arealbruk i Norge. Dessverre ser vi at den store mengden dispensasjonssaker som innvilges hvert år, har ført til økt utbygging i strandsonen, nedbygging av matjord og sårbare naturområder. Departementet foreslår nå en omfattende endring av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven. Endringen er myntet på å gjøre det enklere for kommunene å innvilge dispensasjoner og øke det kommunale skjønnsrommet i hver enkel dispensasjonssak. Lovendringsforslaget slik det foreligger vil øke antallet dispensasjonssaker og som konsekvens øke ressursbruken i kommunene. Ved å tilrettelegge for en praksis der det blir enklere å dispensere fra demokratisk vedtatte planer, vil departementet uthule og svekke arealplaner som overordnet styringsverktøy, noe som vil gi dårlig forutsigbarhet for både grunneiere, tiltakshavere og allmenheten. Naturvernforbundet går imot endringsforslagene da en mer liberal dispensasjonspraksis vil få negative følger for byggeforbudet i strandsonen og føre til økt bit-for-bit nedbygging av naturen. Vi mener det er svært uheldig at departementet legger fram et lovendringsforslag som undergraver allmenhetens interesser, der naturen og allmenhetens blir den tapende part. Vi etterlyser faglig dokumentasjon for departementet sin argumentasjon om at forslaget vil føre til en forenkling, effektivisering og økt forutsigbarhet.

Svekker rettsikkerhet og likebehandling

Lovendringsforslaget legger opp til å forenkle vurderingskriteriene for dispensasjonssaker. Departementet foreslår her at man fjerner helt vilkårene for når dispensasjon kan gis, herunder vilkåret om at dispensasjonen ikke skal føre til vesentlig tilsidesettelse av lov eller vedtatt plan og vilkåret om at fordelene ved å gi en dispensasjon skal være større enn ulempene (§19-2, 2 ledd). Ved å samtidig åpne for at kommunen har fritt skjønn for å gi "*dispensasjon hvis kommunen finner at andre viktige*

samfunnshensyn veier tyngre”, svekker departementet kommunens mulighet til å avslå dispensasjonssøknader. En skjønnbasert vurdering av om dispensasjoner kan innvilges i hver enkel sak vil også kunne svekke forutsigbarheten og likebehandling etter loven.

Den foreslåtte endringen fjerner i tillegg muligheten til å prøve dispensasjonsvedtak for domstolene. Eksisterende vilkår for når dispensasjon kan gis (§19-2, 2 ledd), er et rettsanvendelseseskjønn som kan overprøves av domstolene. Domstolene har imidlertid ikke mulighet til å etterprøve forvaltningens frie skjønn. Lovendringsforslaget slik det foreligger vil føre til at det ikke blir mulig å prøve dispensasjonssaker for domstolen, noe som svekker rettsikkerheten til allmennheten og likebehandling for loven. Domstolenes adgang til å prøve enkeltvedtak fungerer etter gjeldende rett som en preventiv effekt, mens det nye forslaget vil gi mulighet for en mer liberal dispensasjonspraksis. For å sikre lovsikkerhet for naturen og allmenheten mener Naturvernforbundet det er svært viktig å beholde vilkår for når dispensasjon kan innfris.

Svekker demokratiet

Ved å tilrettelegge for en praksis der det stadig gis enkeltdispensasjoner, vil departementet uthule og svekke arealplaner som overordnet styringsverktøy, noe som vil gi dårlig forutsigbarhet for både grunneiere, tiltakshavere og allmenheten. I motsetning til dispensasjon, er reguleringsplaner et resultat av en prosess som sikrer både åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning. Det er gjennom planprosessene de prinsipielle diskusjonene tas og avveiningene mellom ulike interesser og hensyn gjøres, og det er her kommunene legger til rette for bred medvirkning. Siden planer har blitt til gjennom en omfattende beslutningsprosess, mener vi det ikke skal være kurant å fravike disse ved å gjøre det enklere å innvilge dispensasjon fra vedtatte planer. Vi mener at hovedregelen må være at utbygging skal skje i medhold av plan. Det er derfor svært bekymringsverdig at kommunal- og moderniseringsdepartementet nå foreslår at det skal bli enklere å gi dispensasjon. Dette vil tilrettelegge for en praksis som vil øke antall dispensasjoner, øke ressursbruken i kommunene, og vil gi dårligere forutsigbarhet for både grunneiere og kommunens innbyggere. I tillegg vil denne endringen få negative følger for byggeforbudet i strandsonen og føre til økt bit-for-bit nedbygging av norsk natur.

Ikke godt nok utredet

Sett i lyset av eksisterende kunnskap om hva en liberal dispensasjonspraksis har ført til med en bit-for-bit utbygging i både strandsonen, på høyfjellet og i urørte naturområder, der allmenhetens interesser og naturen har blitt den tapende part, mener Naturvernforbundet det er en stor mangel ved lovendringsforslaget at konsekvensene av de foreslåtte endringene ikke er blitt belyst. Vi viser her til grunnlovens § 112 om utredningsplikt og naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper §§8-12 som skal sikre naturens rettsikkerhet, og krever at konsekvensene av dette lovforslaget på naturmangfold og allmenhetens interesser vurderes i sin helhet.

Nasjonale verdier skal ikke lenger vektlegges

I lovendringsforslaget foreslås det å fjerne kravet om at nasjonale og regionale mål og samfunnshensyn skal legges særlig vekt på ved vurderingen av om dispensasjoner skal gis. I tillegg foreslår departementet å fjerne kravet til at det skal legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet. Ved å fjerne disse bestemmelsene (§19-2, 3 og 4 ledd) åpner departementet for at privatrettslige interesser skal kunne vektlegges høyere uavhengig av hvilken konsekvens de vil ha for både regionale og nasjonale mål, helse, miljø og sikkerhet. Det betyr at private interesser, som for eksempel ønsket til en enkel grunneier om å bygge en ny hytte i strandsonen vil kunne gå foran allmenhetens rett til fri ferdsel og friluftsliv langs kysten. Noe som dagens dispensasjonsbestemmelse

er ment å forhindre. Vi er derfor svært bekymret for dette lovendringsforslaget da det innebærer at hensynet til nasjonale verdier som for eksempel matjord, strandsoner og sterkt- og kritisk truede arter ikke skal vektlegges ved vurdering av om en dispensasjon skal gis eller ei. Vi håper ikke dette har vært departementets intensjon, da konsekvensene av en slik lovendring og etterfølgende praksis vil kunne bli store og føre til at vi taper både matjord, allmenhetens frie tilgang til strandsonen og trua arter. For å forhindre en slik uheldig utvikling, er det essensielt at departementet enten opprettholder eksisterende lovbestemmelse (§19-2 ledd 4) eller innfører en ny bestemmelse som sikrer at dispensasjoner ikke går på bekostning av nasjonale og regionale mål og verdier. Dette vil være viktig for å sikre forutsigbarheten for både grunneiere, tiltakshavere og allmenheten.

Fylkesmannens og regionale sektormyndigheters rolle er å ivareta nettopp nasjonale og regionale samfunnshensyn. Ved å fjerne kravet om at kommunene ikke bør gi dispensasjon dersom regionale myndigheter har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden, underbygger departementet ytterligere hensynet til nasjonale verdier. Vi mener dette er svært uheldig, da regionale myndigheter har fungert som en sikkerhetsventil i kommunalbehandling av dispensasjonssaker, for å påse at lokale interesser ikke går på bekostning av nasjonale mål. Naturvernforbundet mener at statlige og regionale myndigheters muligheter til å ivareta nasjonale og regionale interesser ikke må svekkes.

I det nye lovforslaget foreslår departementet å innføre en ny bestemmelse som sier at ” *Det kan også gis dispensasjon hvis kommunen finner at andre viktige samfunnshensyn veier tyngre.* ” Begrepet ”andre viktige samfunnshensyn” er ikke definert i høringsnotatet. Det er derfor uklart hvilke samfunnshensyn det gjelder og om de er av nasjonal, regional, eller lokal karakter. Slik ordlyden er nå vil den kunne åpne opp for at kommunen kan vektlegge hensynet til lokal næringsutvikling og et begrenset antall arbeidsplasser framfor hensynet til nasjonale verdier som matjord, allmenhetens rett til fri ferdsel i strandsonen, og det siste leveområdet til en kritisk truet art.

Vi trenger strengere dispensasjonsregler

I 2009 innførte man strengere dispensasjonsregler i plan- og bygningsloven fordi man så at tidligere dispensasjonspraksis førte til en uheldig utvikling i arealbruken, særlig i strandsonen og andre pressområder. Reglene og vilkårene for dispensasjon var ment å klargjøre og stramme inn tidligere praksis, og angi tydeligere avveininger av hvilke hensyn som skal tillegges vekt, og hvilke krav som stilles til selve vurderingen og vektingen av de ulike interesser i en dispensasjonssak. Ti tross for denne innstramningen som ble gjort ser vi at dagens dispensasjonspraksis har vært for liberal. Basert på tilgjengelig kunnskap og mange års erfaring som viser at en liberal dispensasjonspraksis har ført til økt nedbygging av matjord, strandsonen og tap av viktige leveområder for trua arter, er det svært bekymringsverdig at kommunal- og moderniseringsdepartementet nå foreslår å gi kommunene økt mulighet for å gi dispensasjon. Naturvernforbundet mener at dispensasjonsreglene må strammes inn og dispensasjonsmulighetene må være klart avgrenset, på denne måten vil departementet kunne senke ressursbruk og øke forutsigbarhet.

Antall dispensasjoner har økt – bit-for-bit nedbygging

En dispensasjon skal være et unntak, men antall dispensasjoner til nybygg i strandsonen, langs ferskvann og i andre områder med byggeforbud har økt de siste årene. [Naturvernforbundet sin undersøkelse](#) fra august 2015 basert på tall fra KOSTRA og Statistisk sentralbyrå viser at unntaket har blitt hovedregelen. Nesten alle som søker om tillatelse til nybygg får dispensasjon. Bare i perioden 2010 til 2014 ble det gitt 10 920 dispensasjoner til nybygg i områder med byggeforbud. Hele 86 % av alle dispensasjonssøknadene ble innvilget, noe som er 11% høyere sammenlignet med 2007-2010.

En slik liberal dispensasjonspraksis har gjennom en årrekke ført til en bit-for-bit nedbygging av verdifulle naturområder. Det er summen av mange små inngrep her og der, som over tid har blitt en massiv nedbygging av norsk natur. Tap av leveområder er den største trusselen mot naturmangfoldet, der arealendringer har vist seg å være hovedtrusselen for 87% av artene på rødlista (Norsk Rødliste 2010). Andelen strandsone som er tilgjengelig for friluftsliv krymper fortsatt i følge [statistisk sentralbyrå](#), og hensynet til arealkrevende arter som for eksempel villrein, har ikke blitt fulgt opp i praksis, til tross for at Norge har et internasjonalt ansvar for villreinens overlevelse.

8. Svekker byggeforbudet i strandsonen

Forslag om overgangsbestemmelse for planer i strandsonen uten byggegrenser

Byggeforbudet i 100-metersbeltet i strandsonen er til for å sikre allmenhetens rett til fri ferdsel og friluftsliv ved kysten. Nå foreslår departementet at byggeforbudet i strandsonen etter § 1-8 i plan- og bygningsloven ikke skal gjelde for planer vedtatt før 2008 (før den nye plan- og bygningsloven trådte i kraft). Naturvernforbundet mener dette er et særdeles uheldig signal fra departementet, og et lovendringsforslag som vil øke presset på en allerede sterkt utbygget strandsone.

Sivilombudsmannen har rettet sterk kritikk til departementets tolkning av at byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde eldre planer ([sak 2014/2809](#)), og fastholder at en slik tolkning er i strid med lovgivers intensjon om å sikre allmenheten rett til fri ferdsel i strandsonen. Sivilombudsmannen skriver:

«Å tolke en bestemmelse i strid med ordlyden, forarbeidene og bestemmelsens formål krever klare holdepunkter i andre rettskilder. Verken ordlyden i overgangsbestemmelsen (pbl. § 34-2 fjerde ledd) eller forarbeidene til bestemmelsen gir støtte for at byggeforbudet i pbl. § 1-8 annet ledd ikke skal gjelde for eldre planer.»

Naturvernforbundet støtter Sivilombudsmannen vurdering om at byggeforbudet i strandsonen gjelder også for planer som er vedtatt før 2008. Vi mener det er bekymringsverdig at departementet nå foreslår å forandre loven slik at byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde gamle reguleringsplaner.

Stort press på strandsonen

Strandsonen i Norge er svært presset, store områder er allerede bygd ned og strandsonearealet som er tilgjengelig for friluftsliv krymper stadig i følge [statistisk sentralbyrå](#). I utgangen av 2013 var 31,2 prosent av Norges strandsoneareal påvirket av menneskelige inngrep. Tettest er det langs Oslofjorden, der hele 73 prosent av Akershus og 68 prosent av Oslos strandsoneareal er påvirket av utbygging. I tillegg til at allmenheten får stadig mindre tilgang til strandsonen, har også mange dyr og planter mistet sine leveområder. I kyst- og fjæresonen finnes det hele 485 truede eller nært truede arter (Rødlista 2010). Her er også flere truede naturtyper, som etter flere tiår med omfattende byggeaktivitet er på vikende front.

Mange gamle planer med dårlige vilkår

I mange av de gamle reguleringsplanene som var vedtatt før 2008, var ikke hensynet til allmenhetens interesser godt nok ivaretatt. Mange av disse eldre planene åpner opp for utbygging helt ned i strandkanten uten å sikre allmenheten tilgang til sjøen. Vi viser her til Riksrevisjonen gjennomgang av norsk arealforvaltning fra 2007 som påpekte utfordringene med stadig økende utbygging i både

strandsonen, på høyfjellet og i urørte naturområder. Naturvernforbundet mener derfor det er svært viktig at byggeforbudet i § 1-8 gjelder for reguleringsplaner vedtatt før 2008, da dette er en måte å sikre ivaretagelse av miljøhensyn i reguleringsplaner som ikke hadde gode nok miljøvilkår.

Regjeringen har de siste ti årene hatt klare mål om å stanse utbyggingen i prioriterte områder for å sikre friluftslivsinteressene, kulturlandskap og truede dyre- og plantearter. Vi mener det er svært uheldig at kommunal- og moderniseringsdepartementet nå foreslår et lovendringsforslag som vil gi strandsonen svakere beskyttelse, underbygger allmenhetens frie tilgang til sjøen og vil kunne føre til at flere truede planter og dyr mister sine leveområder. Konsekvensene av dette lovforslaget er ikke blitt utredet. Vi viser her til grunnlovens § 112 om utredningsplikt og krever at konsekvensene av dette lovforslaget på naturmangfold og friluftsliv vurderes i sin helhet.

9. Etablering av en frivillig sentral godkjenningsordning for planforetak

Det foreslås at foretak som utarbeider private reguleringsforslag skal kunne søke om sentral godkjenning i en frivillig godkjenningsordning. Ordningen skal gjøre det enkelt for dem som lager planforslag å dokumentere sine faglige kvalifikasjoner og enklere for en oppdragsgiver å velge en seriøs aktør. Naturvernforbundet er positive til dette forslaget, da dette vil heve kvaliteten på planforslag og arealplaner, og på den måten kunne sikre hensynet til naturverdier.

Konklusjon

For å kunne stanse tapet av arter i Norge, mener vi det er essensielt at plan- og bygningsloven brukes til å sikre en bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner i tråd med lovens formål. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter, og at det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Lovendringsforslaget slik det foreligger undergraver lovens formål om åpenhet, forutsigbarhet og langsiktige løsninger til det beste for samfunnet og miljø.

Naturvernforbundet stiller seg negative til forslag om å tillate endring av arealformål uten offentlig høring, forslag om å gjøre det enklere å gi dispensasjoner uten å ta hensyn til nasjonale og regionale mål og verdier, og forslag om at byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde for planer vedtatt før 2008. Vi takker for muligheten til å komme med innspill, og håper at departementet vil jobbe for å innarbeide hensynet til allmenheten i lovendringsforslaget.